Lisää luku- ja kirjoitustaitoa!

Webinaarisarja lisätuntien toimeenpanon tueksi 1

11.3.2025

Opetushallituksen oppiaineasiantuntijat:

Minna Harmanen (suomen kieli ja kirjallisuus)

Sanna Voipio-Huovinen

(suomi toisena kielenä ja kirjallisuus)

Lisää aikaa opettaa ja oppia!

1.8.2025 lisätään äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen

- 1 vuosiviikkotunti vuosiluokalle 1 tai 2
- 1 vuosiviikkotunti vuosiluokalle 3, 4, 5 tai 6

Vuosiviikkotuntien sijoittamisesta tietylle vuosiluokalle päätetään paikallisesti.

Paikallisen tuntijaon muuttamisen lisäksi voi tehdä muutoksia myös paikallisiin oppiaineiden opetussuunnitelmiin.

Opetussuunnitelman perusteita ei ole muutettu!

Tuntijaon muutos

6 §

Oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako

Kuhunkin pystyviivojen rajaamaan osaan on merkitty kunkin oppiaineen tai aineryhmän kyseisillä vuosiluokilla yhteensä järjestettävän opetuksen vähimmäismäärä vuosiviikkotunteina (= 38 oppituntia)

Aine / Vuosiluokka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus	15		19				10			44

1

1

Siirtymä uuteen tuntijakoon

Siirtyminen uuteen tuntijakoon toteutuu siten, että **tunteja ei oppilaan opinto-ohjelmaan lisätä takautuvasti**. Oppilas opiskelee aina paikallisesti päätetyn oman vuosiluokkansa tuntimäärän mukaisesti.

Jos oppilas aloittaa perusopetuksen 1.8.2025 alkaen, hän saa kaikki uudet tunnit, mutta jos esimerkiksi oppilas aloittaa 2. vuosiluokan ja sekä matematiikan että äidinkielen tunnit on paikallisesti kohdennettu 1. luokalle, ei hänelle tule näitä vuosiluokkakokonaisuuden 1–2 uusia tunteja, mutta hän saa yhden uuden tunnin äidinkieltä ja kirjallisuutta vuosiluokille 3–6.

3 §
Opetuksen vuosittainen ja viikoittainen määrä (15.4.2021/309)

Perusopetusta annetaan oppilaalle ensimmäisellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 21, toisella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 21, kolmannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 23, neljännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 24, viidennellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 25, kuudennella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 25, seitsemännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 30, kahdeksannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 29 ja yhdeksännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 30 tuntia työviikossa. (30.5.2024/287)

A:lla 287/2024 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.8.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Perusopetusta annetaan oppilaalle ensimmäisellä ja toisella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 20, kolmannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 22, neljännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 24, viidennellä ja kuudennella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 25, seitsemännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 30, kahdeksannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 29 ja yhdeksännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 30 tuntia työviikossa. (19.1.2023/112)

Webinaarit ja materiaalit

Äidinkieli ja kirjallisuus: Lisää luku- ja kirjoitustaitoa 11.3.2025 klo 14–16

Matematiikka: Parempaa perustaitojen osaamista! 25.3.2025 klo 14-15.30 Tapahtuman tiedot

Ruotsinkielinen webinaari 10.4.2024 klo 14.30-16.30.

Materiaalia: https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetukseen-lisaa-aikaa-opiskella-aidinkielta-ja-kirjallisuutta-seka

Opettajan työn tueksi

Opetuksen ja oppimisen tueksi

Tukimateriaalia luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen (2025 lisätunnit) →
WWW.OPH.FI

Syksyllä 2025 äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen lisätään kaksi tuntia. Tuntien lisäys koskee sekä suomen kieli ja kirjallisuus että suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimääriä yhtä lailla. Tavoitteena on, että oppilaat saavat enemmän opetusta ja oppivat syvällisemmin lukemisen ja kirjoittamisen taitoja.

S2-oppimäärän opetuksen tukimateriaalia vuosiluokille 1-6 (2025 lisätunnit) →
WWW.OPH.FI

Lukutaidon oppimisesta ja opettamisesta (2025 lisätunnit) →

Perusopetuksen alusta asti lukutaidon opettamisella on keskeinen asema äidinkielen

Kirjoitustaidon oppimisesta ja opettamisesta vuosiluokilla 1-2 (2025 lisätunnit) →
WWW.OPH.FI

Lukutaidon kehittäminen vuosiluokilla 3-6 (2025 lisätunnit) →
WWW.OPH.FI

Lukutaidon kehittymiseen tarvitaan syvällisiä, perusteellisia ja laadukkaita lukemisen prosesseja sekä monipuolisia kokemuksia erilaisista teksteistä. Myös lukumotivaation herättäminen on keskeistä, jotta oppilas

Kirjoitustaidon kehittäminen vuosiluokilla 3-6 (2025 lisätunnit) →
WWW.OPH.FI

Lukutaito ja kirjoitustaito kehittyvät rinnakkain osana samaa prosessia. Käsitys eri tekstilajien tavoitteista, rakenteesta ja sanastosta syntyy lukemalla, keskustelemalla ja kirjoittamalla mallitekstejä yhdessä. Ensin luetaan, sitten

Lukuteatteri (2025 lisätunnit) →
WWW.OPH.FI

Lukuteatteri on lukusujuvuuden ja teknisen lukutaidon harjoittelumuoto, joka sopii kaikille peruskoulun ikäryhmille.

Yhteisopettajuus ja joustava ryhmittely äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineessa... →
WWW.OPH.FI

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa vuosiluokilla 1–6 voidaan hyödyntää yhteisopettajuutta ja joustavaa ryhmittelyä eriyttämisen tukena. Yhteisopettajuus ja joustava ryhmittely ovat keskeisiä oppimisen

Lukeva koulu -ohjelma yhteisöllistä lukemista edistämässä

Ohjelma tukee lukemiseen innostavan ja kielitietoisen toimintakulttuurin luomisessa. Ei velvoita, vaan tarjoaa tukea lukutaitostrategian edistämiseen.

Lukeva koulu -ohjelman tavoitteet

- Vahvistaa lukevaa kulttuuria koulun arjessa.
- Kehittää lukutaidon tukea eri tiedonalojen yhteistyönä.
- Luoda pysyviä lukemista tukevia rakenteita koulun toimintakulttuuriin.
- Innostaa ja kannustaa kouluja lukutaidon parantamiseen systemaattisesti yhdessä koko kouluyhteisön kanssa.

#MINÄLUEN

www.oph.fi/lukeva-koulu

Tulosta tältä sivulta juliste ja vinkkivihkonen koulun yhteisöllisen lukemisen edistämiseen

Ohjelma

- Aloitus, opetusneuvos Minna Harmanen
- **Lukumotivaation merkitys lukutaidon kehittymiselle**, professori Marja-Kristiina Lerkkanen, Jyväskylän yliopisto
- **Monipuolisia menetelmiä luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen**, lehtori Elsi Santala, Helsinki ja lehtori Elisa Hurmerinta, Sipoo
- **Näkökulmia luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kannalta**, lehtori Mirka Tukiainen, Espoo
- Lopetus, opetusneuvos Sanna Voipio-Huovinen

Lukeva koulu

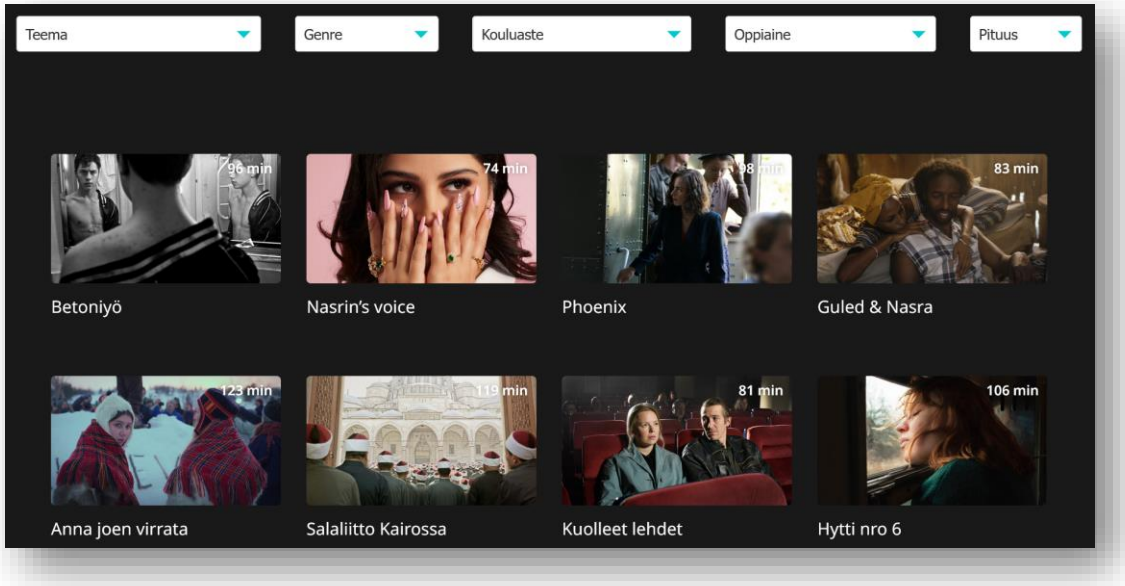
Kysymykset ja palaute Padletiin

Palautelinkki:

https://tapahtumat.oph.fi/feedback/101H1JZb1nQn4rV

Elokuvia kouluun: Koulukino Suoratoisto

- Yli 200 kouluille sopivaa **elokuvaa**
- Elokuvien **käyttöluvat** valmiiksi hankittuna (ainakin vuodeksi 2025)
- Elokuviin liittyvät, opetussuunnitelmiin sidotut **oppimateriaalit**
- Osoitteessa **koulukinosuoratoisto.fi**

KOULUKINO
SKOLBIO

Lukumotivaation merkitys lukutaidon kehittymiselle,

professori Marja-Kristiina Lerkkanen,
Jyväskylän yliopisto

Monipuolisia menetelmiä luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen

Elisa Hurmerinta ja Elsi Santala

11.3.2025

Lukutaidon kehittäminen vuosiluokilla 3–6

Teknisen lukutaidon vahvistaminen

Oppilaalla on hyvä tekninen lukutaito eli peruslukutaito, kun lukeminen on sujuvaa, tarkkaa, virheetöntä ja vaivatonta. Hyvä tekninen lukutaito mahdollistaa myös ilmeikkään ja eläytyvän ääneen lukemisen.

Miten teknistä lukutaitoa voi vahvistaa?

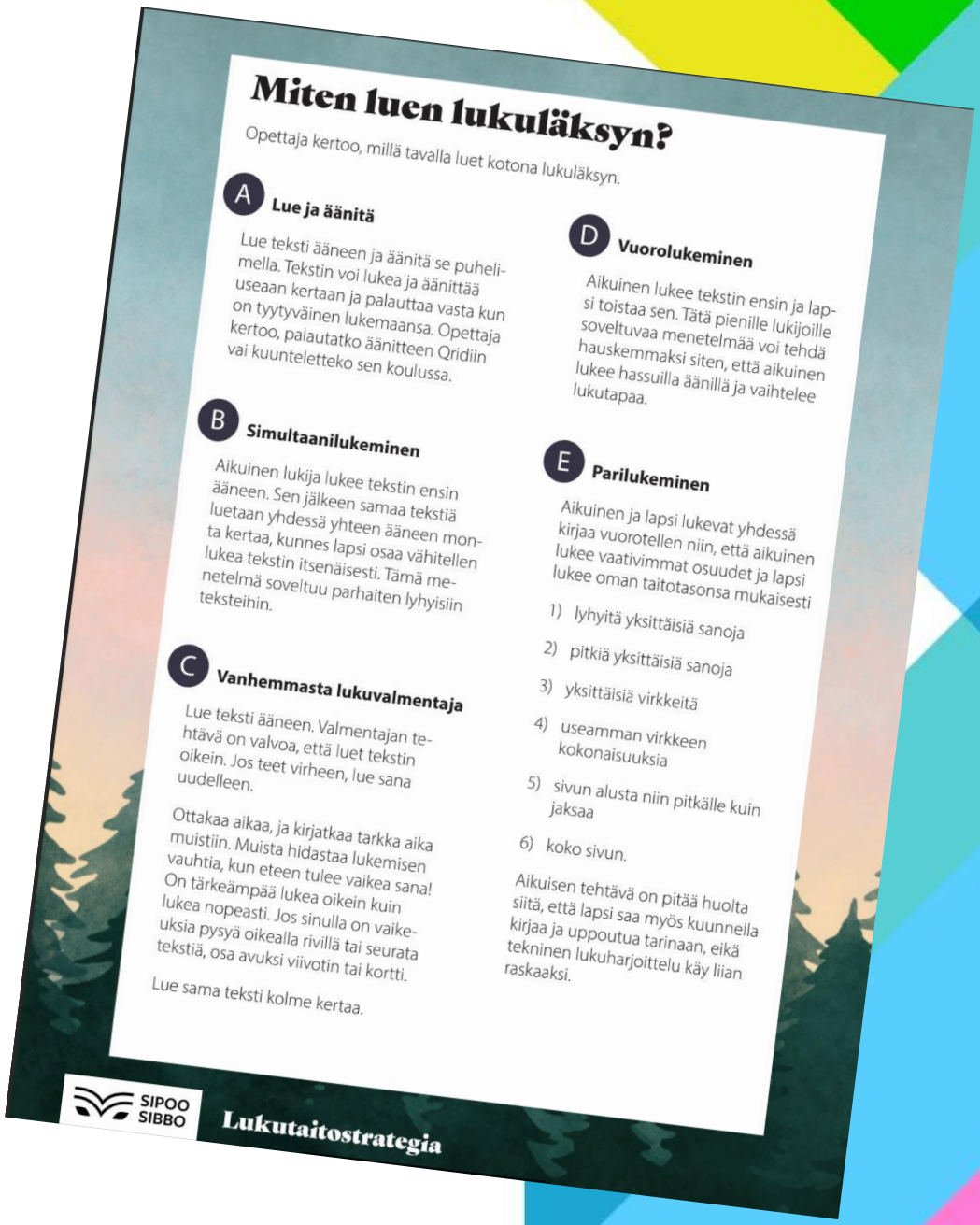
- Erilaisten ääneen lukemisen tapojen vaihtelu
- Lukuteatteri
- Oppilaan taitotasolle sopivan kirjan valinta

Erilaiset lukemisen tavat tuovat lukusujuvuuden harjoitteluun monipuolisuutta

Kotiharjoittelu on avainasemassa lukusujuvuuden oppimisessa.

Huoltajille on hyvä kertoa, miten lukemista harjoitellaan koulussa ja millaisia menetelmiä voisi kokeilla myös kotona oman lapsen lukutaidon vahvistumisen tukemiseksi.

Lue ja äänitä
Porinalukeminen
Vuorolukeminen
Parilukeminen
Parilukeminen aikuisen kanssa
Salamalukeminen
Minuuttilukeminen

Miksi lukuteatteri on poikkeuksellisen hyvä menetelmä?

- Lukuteatteri kehittää kaikkia lukutaidon osa-alueita: teknistä lukutaitoa, lukusujuvuutta, luetun ymmärtämistä, eläytyvää lukemista sekä luetun tulkitsemista ja elävöittämistä.
- Esitykset voi valmistella helposti ja nopeasti, koska mitään ei opetella ulkoa eikä esityksessä tarvita välttämättä lavasteita tai fyysistä näyttelemistä ja lavalla liikkumista.
- Tekninen lukusujuvuus kehittyy lukemalla samaa tekstiä ääneen useita kertoja. Lukuteatterissa ääneen lukeminen ja saman tekstin harjoittelu on motivoivaa, koska ryhmä valmistelee yhteistä esitystä.
- Eriyttäminen on helppoa, koska lukuteatteri soveltuu kaikenikäisille ja -taitoisille oppijoille. Lukijoilla voi olla eri määrä vuorosanoja. Vuorosanojen pituutta voidaan vaihdella. Osa vuorosanoista voidaan lukea kuorossa, jolloin ryhmästä saa tukea.
- Lukuteatteri on turvallinen tapa harjoitella esiintymistä, koska ryhmä ja teksti poistavat jännitystä.

Valmiita lukuteatteritekstejä

Lukuteatterissa esiintyjät voivat elävöittää lukemistaan äänenkäytöllä, äänitehosteilla, eleillä, liikkeillä sekä pienellä rekvisiitalla. Vuorosanoja voidaan lukea yksin tai kuorossa.

Valmiiden käsikirjoitusten avulla lukuteatterin kokeileminen luokassa on helppoa:

- Lukuteatteria tutuista saduista ikitaru.fi
- Niilo Mäki -instituutin lukuteatterinäytelmiä
- Reetta Niemelän Mustan Kuun majatalo -sarjasta lukuteatteria (2024)
- Lukuteatteri saimaannorpasta

Lähde: Taru-opas (2024)

Lisätietoa: https://readrama.nmi.fi/lukuteatteriohjelma/

Englanninkielinen esimerkki lukuteatterista

Vinkkejä sopivan kirjan valintaan

Mikä tekee kirjasta aidosti helppolukuisen?

- Riittävän suuri fontti ja riviväli. Tiivistä tekstiä on vaikea lukea.
- Lyhyet sanat ja virkkeet. Ei pitkiä yhdyssanoja tai vaikeaa sanastoa.
- Vähän tekstiä yhdellä sivulla.
- Hyvä kuvatuki: kuva lähes joka sivulla tai sarjakuvakirjat
- Lyhyet luvut (3–4 sivua).
- Nopeatempoinen juoni, joka lähtee nopeasti liikkeelle ja jota on helppo seurata.
- Vain 1–3 päähenkilöä.
- **Selkokirjat**

Mahdollisia sudenkuoppia

- Tavutettua tekstiä ei välttämättä ole helppo hahmottaa. Tavutetut kirjat voivat olla joillekin lapsille huono valinta.
- Kuvakirjojen teksti voi olla yllättävän vaikeaa, koska ne on usein tehty aikuisen ääneen luettaviksi, ei suoraan lapsilukijalle.

Hyvä lukustrategia tukee luetun ymmärtämistä

Lukemaan innostaminen on yhteisöllistä toimintaa!

- Yhdessä lukeminen lisää lukumotivaatiota.
- Lukemista oppii parhaiten yhdessä tekemällä vuorovaikutuksessa toisten kanssa.
- Lukevan aikuisen malli kotona ja koulussa
- Vertaisryhmän suhtautuminen lukemiseen vaikuttaa siihen, mitä lapsi ajattelee lukemisesta harrastuksena.
- Lasten keskinäistä kirjapuhetta voi lisätä luokassa helposti.

Lisää kirjapuhetta luokkaan!

- Lukupiirityöskentely
- Lukudiplomit
- Oppilaiden omat kirjavinkkaukset
- Lukuhaasteet ja -tempaukset
- Lukemisen rutiinit päivärytmiin
- Luettavaa helposti saataville
- Äänikirjat
- Kirjastoyhteistyö

Kodit mukaan lukutaitotyöhön!

Miten kotona voi tukea lukemista?

Kehu, kannusta, kiitä!

Tutustu lapsen lukemiin kirjoihin ja keskustele niistä.

Lue samoja kirjoja kuin lapsesi.

Pidä kirjoja esillä: kirjahylly, äänikirjapalvelu, kirjastokortti

Käykää yhdessä kirjastossa.

Lukekaa yhdessä samaa kirjaa tai omia kirjojanne – ei väliä, kunhan luette yhdessä!

Ole lukevan aikuisen malli: lue itse ja kerro, mitä luet.

Tarttukaa lukuhaasteisiin yhdessä.

Pitäkää kirjoja mukana autossa, mökillä, lomalla...

Kirjoitustaidon kehittäminen vuosiluokilla 3–6

Laaja tekstikäsitys ja motivaatio

Lukutaito ja kirjoitustaito kehittyvät rinnakkain osana samaa prosessia.

Käsitys eri tekstilajien tavoitteista, rakenteesta ja sanastosta syntyy lukemalla ja kirjoittamalla mallitekstejä yhdessä. Siksi opetuksessa kannattaa yhdistää tietyn tekstilajin tai kirjallisuuden lajin lukeminen kyseisen tekstilajin kirjoittamiseen. Ensin luetaan, sitten kirjoitetaan.

Perusopetuksen opetussuunnitelma noudattaa laajaa tekstikäsitystä, joka tarkoittaa sitä, että teksti on ytimeltään laaja-alaista viestintää: puhetta, kirjoitusta, eleitä, ilmeitä, ääntä, kuvallista tai numeerista viestintää.

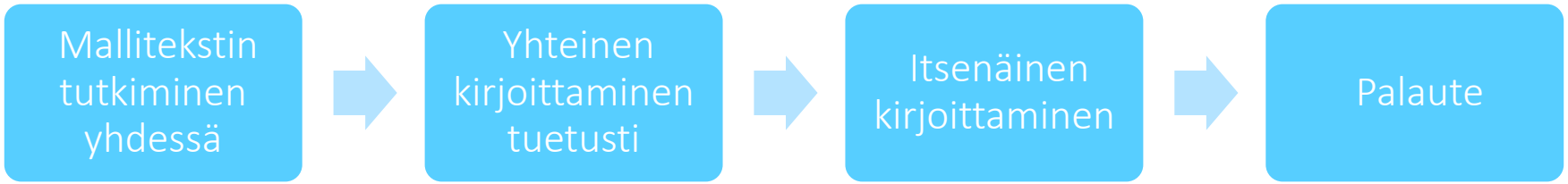
Opetuksen kannalta olennaista on muistaa, ettei julkaisumuoto poista tarvetta eri tekstilajien rakenteen ja tyylin harjoitteluun. Myös suullisesti tai visuaalisesti esitetyn tekstin taustalla on hyvä suunnitelma ja kirjoitettu teksti.

Motivaatiota parantaa se, että teksti koetaan merkitykselliseksi ja julkaistaan tai jaetaan toisten kanssa.

Tehokkaita opetusmenetelmiä kirjoitustaidon tukemiseen

Prosessikirjoittaminen voi kehittää tehokkaasti kirjoitustaitoa. Tällöin kirjoittaminen nähdään prosessina suunnittelusta valmiiseen tuotokseen. Eri tekstilajien erityispiirteitä opetetaan mallintamalla, jotta oppilas hahmottaa, miten eri genren tekstit rakennetaan. Tekstigenreihin perustuva kirjoitustaidon opetus kehittää myös lukutaitoa.

Laadukas tekstin tekemisen prosessi sisältää seuraavat vaiheet:

Mallitekstin tutkiminen yhdessä

1. Tekstin kontekstin ja tarkoituksen tulkitseminen.
2. Tekstin aiheen tai juonen tiivistäminen.
3. Koko tekstin lukeminen ja kuunteleminen.
4. Mallitekstin rakenteen tarkastelu.
5. Tekstilajille tyypillisen sanaston ja ilmausten kokoaminen näkyviin, jotta niitä voidaan käyttää myöhemmin, kun itse kirjoitetaan.

Puhetta kuvailevia sanoja	Ääniä kuvailevia sanoja	Adjektiiveja
• supista • karjahtaa • tiedustella	• kolahdus • pirinä • aivastus	• järkyttävä • mystinen • synkeä

Yhteinen kirjoittaminen tuetusti

1. Kun tekstilajin rakenne ja sille tyypillinen sanasto ovat tuttuja, lähdetään yhdessä suunnittelemaan ja kirjoittamaan uutta tekstiä.
2. Opettaja tai yksi oppilaista voi toimia kirjurina, kun muu ryhmä ideoi ja sanelee tekstiä.
3. Opettaja fasilitoi yhteistä kirjoittamista siten, että tekstilajille ominainen rakenne, tunnuspiirteet ja sanasto saadaan mukaan.
4. Yhteisen tekstin jälkeen oppilaat ovat valmiita tuottamaan tekstilajin tekstin itsenäisesti.

Itsenäinen kirjoittaminen

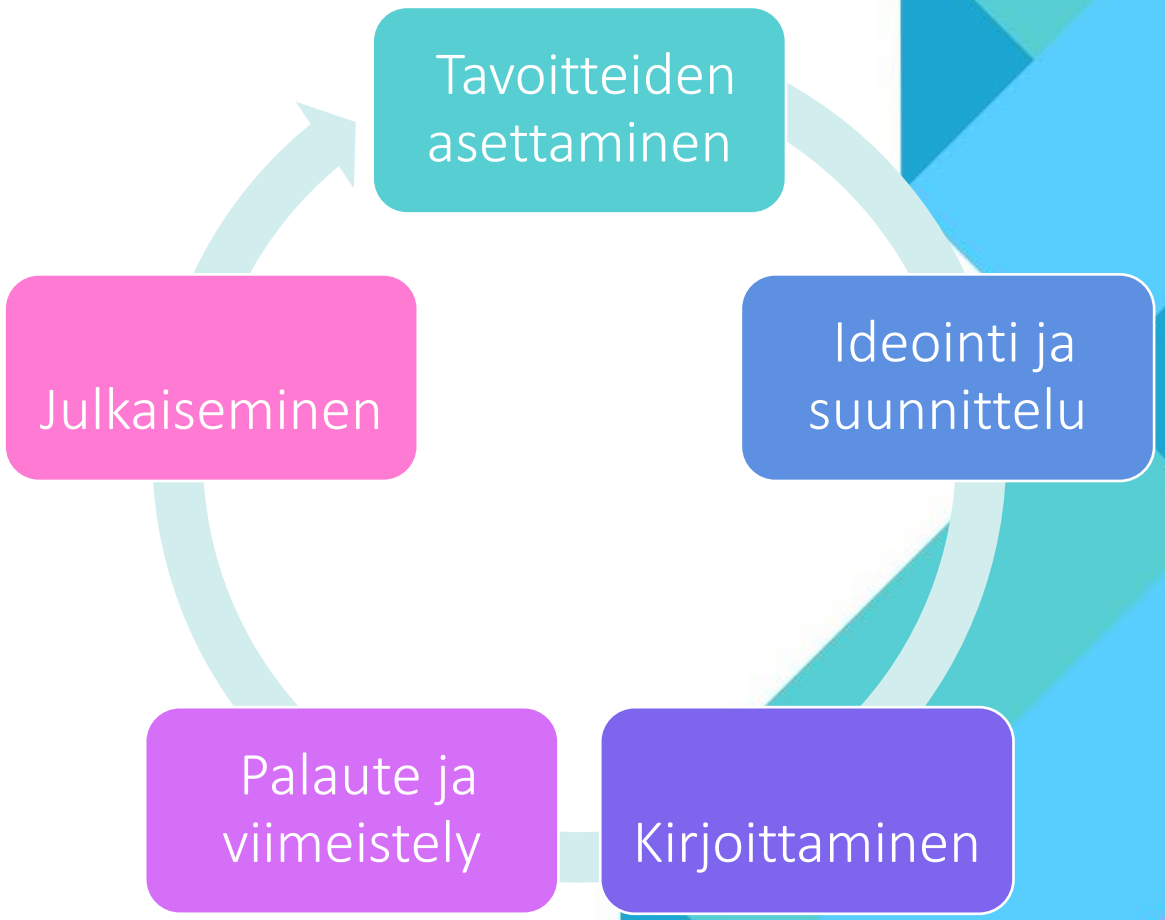
1. Tavoitteiden asettaminen
Tehtävän tavoitteet ja arvioinnin kriteerit on käytävä läpi ennen kuin omaa tekstiä lähdetään kirjoittamaan.

2. Ideointi ja suunnittelu
Sanottavan kehittely
Jäsentely ja luonnostelu
Mallitekstin rakenteen, sanaston ja ilmaisujen hyödyntäminen

3. Kirjoittaminen
Ensimmäinen luonnos tekstistä
Oikeinkirjoituksen kertaus tai uuden oikeinkirjoituksen asian opettaminen

4. Palaute ja viimeistely
Opettajan tai vertaisarvioija antaa palautetta tekstistä tehtäväkohtaisten arvioinnin kriteereiden avulla.
Oman tekstin muokkaaminen palautteen perusteella

5. Julkaiseminen
Tekstin julkaiseminen lisää kirjoittamisen motivaatiota.
Julkaiseminen tarkoittaa, että tekstillä on yleisö: joko yksittäinen ihminen tai laajempi joukko lukijoita.

Palautteen merkitys kirjoitustaidon kehittymiselle

Selkeä konkreettinen palaute, joka sisältää suoria korjausehdotuksia, auttaa oppilasta kehittymään. Palaute on hyödyllisintä prosessin aikana, kun se linkittyy selvästi tavoitteisiin.

Hyvän palautteen periaatteet:

1. Käytä vain käsitteitä, jotka on opeteltu yhdessä ja jotka oppilas ymmärtää.

2. Osoita täsmällisesti tekstistä kohdat, jotka täytyy korjata.

3. Kirjoita korjausohje toimintaohjeeksi, jota oppilas osaa noudattaa.

Oppilaiden tekstien korjaaminen ja palautteen antaminen on tärkeää, jotta oppilas ei toista virheellisiä malleja, vaan oppii oikolukemaan ja korjaamaan omaa tekstiään. Palautteen saaminen myös motivoi yrittämään ja kehittymään. Vaikka arviointi olisi jo annettu, oppilaan tulee aina tehdä opettajan antamat korjaukset omaan tekstiinsä, jotta hän kehittyy kirjoittajana.

Vertaispalautteen antamisella on merkittävä rooli oppimisessa. Toisen tekstin lukeminen voi kehittää omaa kirjoitustaitoa jopa enemmän kuin oman tekstin muokkaaminen.

Yhteisopettajuus ja joustava ryhmittely eriyttämisen tukena vuosiluokilla 3–6

Toimivia eriyttämisen malleja voivat olla esimerkiksi suomi toisena kielenä -opettajan, luokanopettajan ja laaja-alaisen erityisopettajan samanaikaisopettajuus ja joustavat ryhmittelyt, jotka mahdollistavat yhteisen tekstien lukemisen ja tuottamisen opettajan johdolla pienemmissä ryhmissä. Yhteiseen keskusteluun pohjautuva ryhmätyöskentely on tehokas tuen muoto.

- Oppilaat saavat oikein kohdennettua tukea.
- Työrauha säilyy parempana, kun ryhmien koko ja aikuisten määrä on resursoitu oikein.
- Laaja-alaisen erityisopettajan tuki saadaan kohdennettua useamman luokan oppilaille samanaikaisesti ja erityisopettaja pystyy osallistumaan opetuksen suunnitteluun.
- Laaja-alaisen erityisopettajan ja luokanopettajan on helppo toimia samanaikaisopettajina yhteisessä ryhmässä.
- Yhteisopettajuus takaa jokaiselle tiimityön ilon ja työkavereiden tuen. Yhdessä suunniteltu opetus on usein laadukasta ja toisaalta suunnittelutyön määrä vähenee, kun sitä jaetaan useamman opettajan kesken.
- Oppilaan näkökulmasta yhdessä sovitut tavoitteet ja arvioinnin periaatteet tekevät opetuksesta läpinäkyvää ja tasa-arvoista.

Lukeva koulu

Kiitos!

Elisa Hurmerinta
äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori
Lukutaitostrategian koordinaattori, Sipoon kunta
oppikirjailija, kouluttaja
Kirja käteen! -podcast

Lukeva koulu

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Mirka Tukiainen 11.3.2025

Puheenvuoron aiheet:

- Syötös
- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Tekstien tulkitseminen
- Tekstien tuottaminen
- Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
- Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Syötös

Kaikki oppilaat hyötyvät **luku- ja kirjoitustaidon vahvistamisesta** äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä riippumatta.

Lisäksi suomea toisena kielenä opiskelevat tarvitsevat riittävää **syötöstä sanavarannon laajentamiseksi ja kulttuurisen ymmärryksen vahvistamiseksi.**

Syötös

Syötöksellä tarkoitetaan **kaikkea kuultua ja nähtyä tekstiä,** joka antaa kielellistä mallia opiskeltavasta kielestä tai kulttuurista.

- ei vain oppimisen tueksi nostettuja tekstejä.

- kaikki kielellinen aines, joka ympäröi kielenoppijaa.

  - muiden oppilaiden puhe,
  - esillä olevat kuvat
  - ja lähiympäristön mainokset ovat kaikki kielellistä tai kulttuurista syötöstä.

Opettajan on hyvä kiinnittää huomiota siihen, minkälaista syötöstä opetustilanteissa on.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Kaksi seinää

Opettaja esittää mielipidekysymyksiä, joissa on kaksi vastausvaihtoehtoa.

Opettaja selittää, että oppilaiden tulee siirtyä sen seinän viereen, jonka vastausvaihtoehto vastaa heidän mielipidettään.

Esimerkiksi

Pidätkö enemmän kesästä vai talvesta?

Kun oppilaat ovat siirtyneet haluamansa seinän viereen, kysyy opettaja halukkailta perusteluja mielipiteelleen.

Tässä kohtaa on hyvä antaa oppilaille tueksi fraasi:

Pidän enemmän _____ kuin_____, koska _____.
Esille voidaan myös listata sanoja, jotka kuvailevat eri vaihtoehtoja.

Esimerkki:

Pidän enemmän talvesta kuin kesästä, koska talvella voin mennä laskettelemaan.

Mielipiteen sanallinen ilmaisu

Oli kyse mistä aiheesta tahansa,

on tärkeää muistaa antaa oppilaille malleja fraaseista,

jotka toimivat mielipiteen ilmaisussa.

Minun mielestäni _____, koska_____.

Olen eri mieltä kuin _____, koska_____.

Kielitieto osana muuta toimintaa

Mielipiteiden ilmaisussa on myös erinomainen tilaisuus puhua sanojen taivutuksesta ja siitä, että tietyt sanat vaativat seuraavan sanan tietyssä muodossa (rektio).

Minä pidän jalkapallosta (elatiivi). Minä en pidä jalkapallosta.

Minä rakastan jalkapalloa (partitiivi). Minä vihaan jalkapalloa.

Ryhmätyöt

Kaikilla oppitunneilla on syytä kiinnittää huomiota oppilaan mahdollisuuksiin käyttää kieltä.

Pari- ja ryhmätyöt:

- Oppilaiden välinen kommunikaatio eli lisää tilaisuuksia käyttää suomea
- Merkitysneuvotteluja sekä opiskeltavasta aiheesta että arkikäsitteistöstä

Pariporinat

Oppilaita pyydetään keskustelemaan annetusta aiheesta vieruskaverin kanssa.

Näin kaikki saavat puheenvuoron.

Lopuksi käydään läpi, mitä parit haluavat jakaa käymästään keskustelusta koko ryhmälle.

Menetelmää voidaan käyttää systemaattisesti opetustilanteissa kysymyksiin vastaamisessa.

Ensin oppilaita pyydetään pohtimaan vastausta kysymykseen vieruskaverin kanssa ja vasta sen jälkeen opettaja kysyy vastausta yksittäiseltä oppilaalta tai parilta.

Tekstien tulkitseminen

Ääneen lukeminen lapselle

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden kotona ääneen lukeminen ei välttämättä ole aina mahdollista.

Sen takia olisi tärkeää mahdollistaa oppilaille kertomusten ja muiden tekstien kuuntelemisen kokemus myös koulussa.

Kuuntelemisen tukeminen

- Henkilöluettelo
- Tapahtumapaikat
- Tapahtumien toistaminen ja kertaaminen
- Sanaselityksiä

SANA SUOMEKSI

karsina

SANAN SELITYS

Eläinten aitaus, jossa lehmät, hevoset tai siat ovat.

ThePhoto by PhotoAuthor is licensed under CCYYSA.

SANAN KÄÄNNÖS

SANA VIRKKEESSÄ

Karsinoiden pitää olla hevosille turvalliset.

Jatketaan tarinaa

Oppilailla on edessään kirjoitusvälineet, kun opettaja lukee.

Opettaja keskeyttää lukemisen sopivaan kohtaan ja ohjeistaa oppilaita jatkamaan tarinaa.

Tavoitteena voi olla tuottaa oma pidempi teksti tai harjoitella ennakointia ja jatkaa tarinaa vain muutamalla virkkeellä.

Visuaalisen kulttuurin monilukutaito

Kuvan tulkinta voi olla haastavaa lapselle, joka ei ole vielä eläessään nähnyt lunta tai käynyt kalassa tai kävellyt jäisen järven jäällä.

Myös laiturilla onkivan kuva voi vaikuttaa vieraalta lapselle, joka on asunut elämänsä lähiössä.

Oppikirjan lukeminen

On tärkeää, että oppilaille sanoitetaan tekstien rakenteita ja kiinnitetään huomiota siihen, mistä keskeiset sisällöt löytyvät.

Oppilaille on myös hyvä selittää, miksi osa sanoista on esimerkiksi tummennettu tai kirjoitettu erilaisella tai erikokoisella fontilla.

Tekstien tuottaminen

Kirjoittamisen tueksi riittävästi malleja

Osalla oppilaista voi olla:

- puutteellinen sanavaranto
- ongelmia virkerakenteiden
- tekstin rakenteiden hahmottamisessa.

Toistotarina

1. Opettaja lukee tai kertoo tarinan
2. Opettaja kertoo tarinan uudelleen omin sanoin
3. Opettaja kertoo tarinan kolmannen kerran
4. Oppilaat kertovat tarinan toisilleen (kuvatuki)
5. Oppilaat kirjoittavat tarinan (kuvatuki, fraasit, yms.)

Kielitieto

Alakoulussa suomen kielen kielioppisääntöjä voidaan lähestyä esimerkkien kautta ja tuoda käsitteitä keskusteluun mukaan, jotta ilmiöistä on helpompi puhua.

Jos oppilas esittää kysymyksiä kielestä, on sen säännönmukaisuuksia hyvä oppilaalle selittää.

Arvioidaan, mitä opetetaan

Oppitunneilla on harjoiteltu taivuttamaan verbiä laulaa:	Kokeessa ei voida taivuttaa sanaa syödä näin laulaa-verbin mallin mukaan:
minä laulan	minä syödän
sinä laulat	sinä syödät
hän laulaa	hän syödää
me laulamme	me syödämme
te laulatte	te syödätte
he laulavat	he syödävät
lauletaan	syödään

Verbityypit

Suomen verbit voidaan jakaa kuuteen taivutustyyppiin seuraavalla tavalla:

	tyyppi 1	tyyppi 2	tyyppi 3	tyyppi 4	tyyppi 5	tyyppi 6
perusmuoto	puhu/a	syö/dä	tul/la	ava/ta	val/ita	vanh/eta
vartalo	puhu-	syö-	tul**e-**	ava**a-**	vali**tse-**	vanh**ene-**
minä sinä hän me te he neg	puhun puhut puhuu puhumme puhutte puhuvat en puhu	syön syöt syö syömme syötte syövät en syö	tulen tulet tulee tulemme tulette tulevat en tule	avaan avaat avaa avaamme avaatte avaavat en avaa	valitsen valitset valitsee valitsemme valitsette valitsevat en valitse	vanhenen vanhenet vanhenee vanhenemme vanhenette vanhenevat en vanhene
huom.			**E**	**A**	**TSE**	**NE**
	2 vokaalia	-da/-dä	-la/-lä -sta/-stä -na/-nä -ra/-rä	V + -ta/-tä	i + -ta/-tä	e + /-ta/-tä

Kielestä koppi -materiaali

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Monikielisyys rikkautena
- Tutustutaan monipuolisesti kirjallisuuteen
  - yhteiset kirjaprojektit
  - selkokirjat
- Tutustutaan kulttuuriin
  - liputuspäivät
  - kulttuurijuhlat

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Myönteinen käsitys itsestä kielenoppijana

Opiskelun motivaation ylläpitämisen kannalta on myös tärkeää saada oppilaalle näkyväksi edistyminen oppimisessa.

Oppilaan voi olla vaikea huomata edistymistään, kun kaikessa oppimisessa käytetään kieltä, joka ei ole hänelle vielä vahva.

Miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

- Tekstien rakenteet
- Kielen rakenteet
- Oppiaineiden kieli
- Oppiaineiden tekstit

Tekstien rakenteet

Esimerkkejä opettajan puheesta:

- *Pääotsikossa kerrotaan, mistä tämä kappale kertoo.*
- *Ensimmäisen väliotsikon toinen sana kertoo, mikä elin pumppaa verta. Mikä se on?*
- *Tekstikappaleen viimeinen virke kertoo, mitä kirjapainokoneen keksimisestä seurasi.*

Kielen rakenteet

Kielen rakenteiden opiskelu voi jäädä oppilaille irralliseksi, jos kielitiedon harjoittelu rajoittuu tiukasti vain suomen kielen tunneille.

Kieliopin harjoittelun keskeisenä tavoitteena on antaa oppilaille sanoja, joilla he voivat puhua kielestä.

On tärkeää puhua kielen rakenteista samoilla käsitteillä, joilla niistä puhutaan suomen kielen tunneilla.

esimerkit

- Otsikossa oleva verbi kertoo, että sinun pitäisi miettiä etukäteen, mitä aiot tehdä. Mikä verbi otsikossa on?
- Tärkeää-laatikon viimeisessä virkkeessä sivulause kertoo, minkä takia kannattaa säästää rahaa.
- Minkälaista vastausta käytetty kysymyssana vaatii?
- Vastaa kokonaisilla virkkeillä.

Oppiaineiden kieli

Jokaisella oppiaineella on sille tyypillistä kieltä,

joka poikkeaa jossain määrin muista oppiaineista.

Ympäristöoppi

Oppiaineen kielelle tyypillistä on asioiden kuvaileminen ja selittäminen.

Miten jokin asia toimii ja millaista on jossain?

Oppiaineen kieli on täynnä käsitteitä ja kielen käyttö on melko tarkkaa.

Historia

Historiassa keskeiseen rooliin nousevat erilaiset tapahtumat, niiden aikajärjestys ja syy-seuraussuhteet.

Historian opiskelun keskiössä on kysymys, minkä takia jotain tapahtui ja mitä siitä seurasi.

Myös yhtäläisyyksien havainnointi on keskeisessä osassa historian opiskelua.

Matematiikka

Matematiikassa on tärkeää käyttää oikeita käsitteitä ja avata niitä oppilaille.

Matematiikalle tyypillistä käyttää kieltä mahdollisimman tehokkaasti.

Sanallisista tehtävistä halutaan mahdollisimman tiiviitä, joten niissä käytetään esimerkiksi lauseenvastikkeita tiivistämään tekstiä.

Tiivis teksti

Kieltä opiskelevalle tiivis teksti saattaa olla todella vaikeaa ymmärtää, jos sitä ei ole opetettu avaamaan.

Suunnitteluvaiheessa mökki on ajateltu neliön muotoiseksi...

vertaa:

Kun mökkiä suunniteltiin, se on ajateltu neliön muotoiseksi...

Oppiaineiden tekstit

Jokaisella oppiaineella on sille tyypillisiä tekstejä, jotka poikkeavat muista oppiaineista.

Opettajan tulisi kiinnittää oppilaiden huomio eri tekstien piirteisiin.

Oppiaineiden yhteydet ja päällekkäisyydet

Alakoulussa opiskeltavissa oppiaineissa on paljon päällekkäisyyksiä ja samoja aiheita käsitellään hieman eri näkökulmista.

Opettajan on tärkeää huomioida, että osaaminen ei siirry toisesta oppiaineesta toiseen, jos siihen ei kiinnitetä erityistä huomiota.

- Monialaiset kokonaisuudet voivat auttaa tässä.

- Lukuaineita voidaan opiskella jaksoissa niin, että vain yhtä reaaliainetta opiskellaan kerrallaan.

Ympäristöoppi ja matematiikka

Molemmissa esimerkiksi tarkastellaan diagrammeja ja tilastoja.

Opettajan on tärkeää kiinnittää oppilaiden huomio tähän ja vaatia heiltä oikeiden käsitteiden käyttöä myös ympäristöopin tunneilla asioista puhuttaessa.

On myös syytä palauttaa oppilaiden mieleen, mitä näistä teksteistä on opittu toisen oppiaineen tunneilla.

Kaikkien kielten käyttö oppimisessa

Perusopetuksen opetussuunnitelman
perusteissa linjataan,
että monikielisiä oppilaita rohkaistaan
käyttämään osaamiaan kieliä
monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla
ja muussa koulun toiminnassa (POPS 10.4.)

Itsenäinen työskentely ja tiedonhaku

On tärkeää keskustella, missä tilanteissa vaaditaan suomen kielen käyttöä ja missä rohkaistaan hyödyntämään kaikkia oppilaan osaamia kieliä.

Omaa äidinkieltä voidaan käyttää esimerkiksi:

- muistiinpanojen tekemisessä
- tiedonhaussa.

Kiitos!

Mirka Tukiainen
idearemind@gmail.com

ideasta_inspiraatioon
https://www.instagram.com/ideasta_inspiraatioon/

Lisätuntien webinaari

Sanna Voipio-Huovinen, opetusneuvos

Opetushallitus 11.3.2025

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

- Kohdistuu opetuskielen ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen.
- **Annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi**
- Keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen.
- Voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana yhteis- tai samanaikaisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa.
- Voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät
- Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja, myös muu opettaja voi antaa.
- Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.
- **Ei korvaa S2-opetusta**

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen webinaarit

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutoksia kokonaisuutena esittelevät webinaarit järjestetään **kahtena samansisältöisenä** webinaarina. Ei ilmoittautumista.

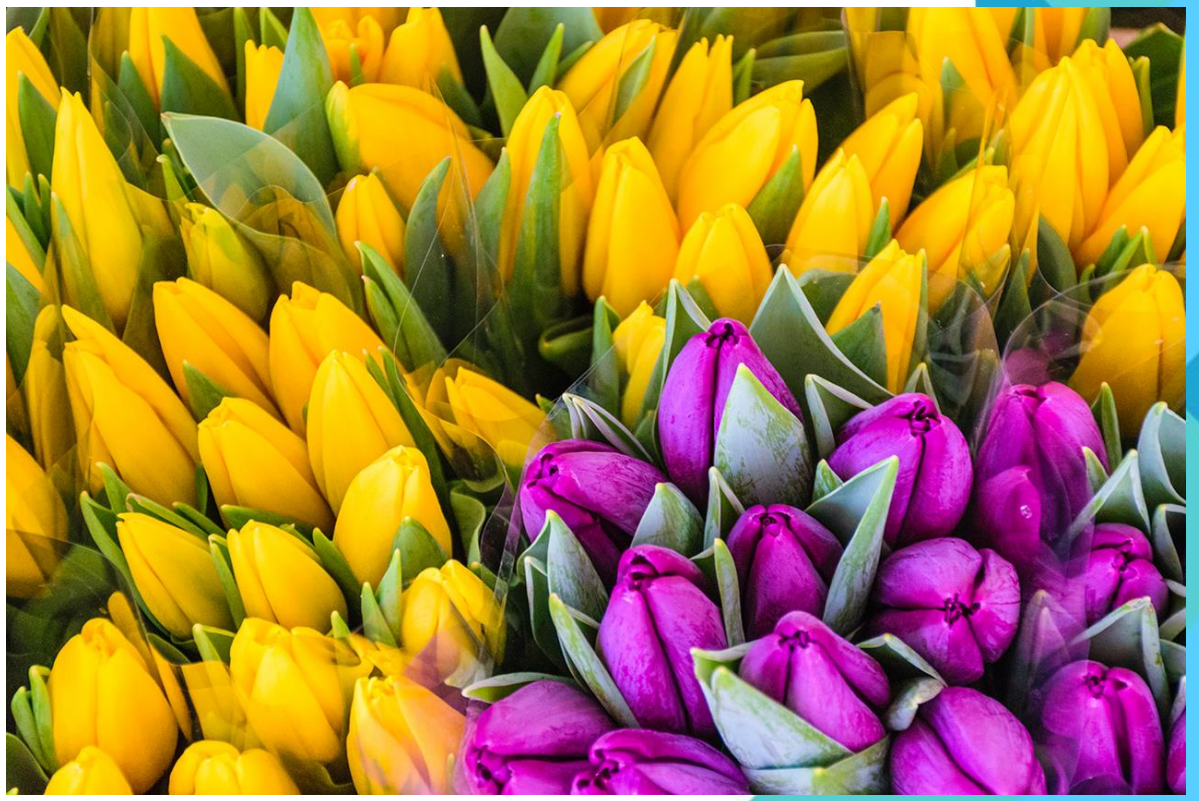
- 12.3. klo 14–16.00 **Webinaarilinkki**
- 20.3. klo 14–16.00 **Webinaarilinkki**

Katso lisää täältä: Oppimisen tuen uudistus perusopetuksessa | Opetushallitus , mm. eri tukimuotoihin keskittyvät teemawebinaarit 26.3—14.5., joihin ilmoittaudutaan tällä sivulla.

Yhteinen perusopetusyksikön sähköposti

- perusopetus@oph.fi
- Lähettäkää kysymykset tänne, niin ne ohjataan ko. oppiainetta, oppimäärää tai asiaa hoitavalle opetusneuvokselle.

Kiitos aktiivisesta osallistumisesta ja hyvää kevättä!

Lukeva koulu

Kiitos!

perusopetus@oph.fi